

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселин Иванов Благоев
Висше училище по мениджмънт, Варна

за дисертационния труд за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси“

Автор: доц. д-р Красимир Тодоров

Тема: „Концептуален модел на стратегическа йерархия и неговото отражение върху финансовите резултати - приложен в автомобилната индустрия“

На основание чл. 13 от ЗРАСРБ, чл. 40 от ППЗРАСРБ и чл. 6 ал. 8 от Правилника за условия и ред за придобиване на степен „доктор на науките“ във ВУЗФ, както и със Заповед на Ректора на ВУЗФ № 389 от 26.11.2020 г. съм определен за член на Научно жури. На първото заседание на Научното жури съм определен за написване на становище.

Според Чл. 37 (1) от Правилника към Закона за развитието на академичния състав в Република България (Обн., ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г.; изм. с Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 5.10.2010 г. - бр. 81 от 15.10.2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 28.12.2010 г.) (1) дисертационният труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ трябва да съдържа на първо място теоретични обобщения и решения на големи научни или научно-приложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката. Становището ми е концентрирано около въпросите, свързани със степента, в която представеният труд съответства на нормативните изисквания.

I. Общо представяне на дисертационния труд

1. Дисертационният труд „Концептуален модел на стратегическа йерархия и неговото отражение върху финансовите резултати - приложен в автомобилната индустрия“ е в общ обем от 272 страници и 34 страници приложения. Цитирани са 12 български и 325 чуждестранни научни източници. Към дисертационния труд има приложения, отнасящи се към изведените от автора логични констатации и научни приноси. В края на труда има богата библиографска справка, покриваща доста от класическите трудове, както и 12 публикации от последните пет години. В

този си вид общият обем на дисертацията е напълно достатъчен за постигане на целите на дисертацията и отговаря на изискванията за научната степен „доктор на науките“.

2. Списък с публикациите на кандидата по темата. Представен е списък с 9 публикации, в т.ч. 6 издадени в България и 3 в чужбина (AV AkademikerVerlag; Emerald Group Publishing; Lambert academic publishing). Общият брой страници надхвърлят 1450, като около 600 от тях са в чужбина. Публикациите показват много добра академична активност през последните 4 години от 2017-2020 г.

3. Списък с търсени приноси – представен, 5 основни търсени приноси.

4. Автореферат – представен, 90 страници.

2. Отговор на формалните изисквания

Доц. д-р Красимир Тодоров е представил изискуемите материали, които се изискват за кандидатстването за научната степен „доктор на науките“. Сам по себе си дисертационният труд и свързаните с него публикации дават възможност да се оцени научното му творчество и постижения по тази проблематика, и на основата на това да се формулира предложение за решение.

II. Основни изводи по формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Заглавието „Концептуален модел на стратегическа йерархия и неговото отражение върху финансовите резултати - приложен в автомобилната индустрия“ отговаря напълно на съдържанието на дисертацията. Заглавието на изследването е достатъчно обхватно и значимо. Изследването на стратегическата йерархия и свързаните с нея функции от гледна точка на устойчивост и анализ дали се изисква реструктуриране по функции и времеви периоди при изменящи се външни фактори и условия е важен въпрос едновременно от теоретична и практическа гледна точка. И в теорията и в практиката съществуват различни гледни точки относно това дали утвърдената стратегическа йерархия влияе върху финансовите резултати по години при изменящи се външни фактори и условия. В България не са правени толкова подробни изследвания, каквото предлага дисертационният труд.

2. Темата на изследването е много актуална и значима от теоретична и практическа гледни точки и поради това дисертабилна за равнище „доктор на науките“. Изследването отчита съществуващото разминаване между теоретико-методологическата и практическа значимост на анализиране на утвърдената стратегическа йерархия и отражението ѝ върху икономико-финансовите резултати, и анализа доколко е необходимо преформулиране и реструктуриране в практиката, в случая в автомобилната индустрия.

Ценно качество на представения дисертационен труд е сравнителният анализ между теориите и традиционните мнения в практиката. Д-р Тодоров поставя под съмнение валидността на твърденията на известни авторитети по отношение на оперативната ефективност и ефикасност в рамките на стратегията, като подкрепеният с много отнасяния към класически и по-нови публикации допринася за изясняване на изследваните теории от гледна точка на прилагането им в практиката. Като авторски резултат дисертацията предлага концептуална рамка, която трансформира теорията в практически модел. Важно е, че според автора предлаганата концептуална рамка може да се прилага за цялостното управление на различни социално-икономически системи.

3. **Целта** на изследването включва предефиниране на утвърдения порядък и взаимовръзки между различните нива на корпоративна стратегия, бизнес стратегия и функционални стратегии в стремежа им за развитие на нов теоретичен модел на стратегическата пирамида, както и изследване на неговия ефект върху финансовите резултати на организацията (с. 9).

Дефинирани са съответстващите на двете цели основни изследователски въпроси. В този си вид основните въпроси, за **правилно формулирани** и предоставящи достатъчно възможности за изводи и препоръки.

4. **Обект** на изследването (с. 11-12) е *стратегическата пирамида, при която оперативната стратегия е отделена от функционалните стратегии. Тезата на автора е, че тя трябва да бъде обособена на отделно стратегическо ниво, а останалите функционални стратегии да се репозиционират така, че да оказват функционална подкрепа едновременно на корпоративно, на бизнес и на оперативно ниво.*

Предметът на изследване включва две части. На първо място това е *формулираният концептуален модел, със съответстващите му елементи за формиране на устойчиво конкурентно предимство и неговото издигане до равнището на новаторска теория. В рамките на изследването е проведено емпирично социологическо проучване, под формата на интервюта с 15 водещи за България корпоративни мениджъри. Поради административните и професионалните им характеристики респондентите придават достоверност на формулираните заключения. На второ място, предмет се явява изследването на отражението на предложения от автора новаторски модел върху финансовите резултати на организацията.*

Описани са много добре (с. 13) **ограничителните рамки**, в които се осъществява научното изследване. От друга страна, рискува се да се изгуби фокус при концентрирания подход на научното изследване на настоящия дисертационен труд.

5. **Хипотези.** Дефинирани са три хипотези.

Първата е, че ролята и мястото на оперативната стратегия са специфични и поради това излизат извън обхвата на традиционните функционални

стратегии. Поради това взаимодействието между оперативната стратегия и корпоративната/бизнес стратегия е по-интензивно от това между оперативната стратегия и останалите функционални стратегии

Втората е, че теорията основана на пазара и теорията, основана на ресурсите, въздействат на трите стратегически нива по определен и последователен начин.

Третата е, че предложеният теоретичен модел задоволява всички критерии за една „добра теория“.

6. Изследователски подход. При провеждането на дисертационното изследване е използван системният подход, както и методите на теоретичен анализ, емпиричен анализ, методът на синтеза, методът на наблюдението, и т.н. Благодарение на набраните данни са обособени няколко съществени **индикатори за целите на изследването**, които следва да покажат, че предложеният от автора нов теоретичен модел удовлетворява всички критерии за теория, приложима в практиката. На основата на професионалния си опит на ръководни позиции в Тойота Балканс и ТМ Ауто, официален дистрибутор и дилър на Тойота и Лексус, авторът е бил в състояние да изследва и анализира данните в дисертацията не само от теоретична но и от практическа гледна точка.

7. Структура. Дисертацията е изградена коректно, стройно и логично, като съответства на академичните изисквания. Тя се подразделя на въведение, три основни глави, заключение и приложения.

Първа глава „Анализ на състоянието на оперативния мениджмънт“. Изследва ключови елементи на научната дисциплина – процес и съдържание, и съответната им интерпретация, формулирани в научната дисциплина Стратегическо управление. Много подробно, с позоваване на много публикации е очертана теоретичната същност на операциите като функции и като процеси. Оперативната стратегия е разгледана многостранно, в т.ч. на база на структурните и инфраструктурни решения.

Втората глава Анализ на теориите за стратегическо управление“ е посветена на теоретичния модел на стратегическото управление, като са разгледани двете основни теории: (1) теория, основана на пазара; (2) теория, основана на ресурсите. Открити са и няколко възлови за оперативния мениджмънт теоретични концепции. Главата завършва с теоретичен анализ на стратегическото приложение на базата на ключови модели, изградени като част от стратегическото управление, и чрез тези на оперативния мениджмънт.

Трета глава „Еволюция на оперативния мениджмънт в теорията и практиката“ започва с новаторски подход при изясняване мястото и ролята на оперативната стратегия в рамките на стратегическата йерархия. Представени са четири теоретични концепции на водещи чуждестранни научни изследователи. Оперативната стратегия е представена чрез т.нар. новаторски модел на преформулираната стратегическа йерархия. Тествани са трите хипотези чрез които се доказва модела. Проверката за валидност на база на практиката е

направена на база международна автомобилна корпорация, и на база глобален автомобилен производител. Авторът обяснява успеха им с логическата последователност на връзките, установени в модела и отражението им върху финансовите резултати. Като основание за потвърждаване на тезата са представени консолидираните финансови отчети на общо пет корпоративни автомобилни корпорации в продължение на 15 годишен период. Освен това за доказване на приложимостта и разумността на практическото приложение на новаторския концептуален модел е проведено проучване с участието на 15 собственици и висши корпоративни мениджъри в големи търговски/индустриални компании, респ. финансови институции, работещи на територията на България.

Като цяло, логиката на изследване и структурата на трите глави са много добри. Направените оценки и изводи са точно формулирани.

8. Дисертационният труд е написан на точен и в същото време разбираем **академичен език**, което го прави готов за използване в образователния процес.

9. Много голямо постижения на автора е, че е изследвал много източници, в т.ч. класически и нови. Стотиците изследвани източници (аз преброих 12 източника на български език и 325 чуждестранни източника) са използвани в текста по чудесен начин, като илюстрират точно и разбираемо тезите на автора.

10. **Публикации на автора по темата.** Посочени са общо 9 заглавия. Всички публикации са свързани с тематиката на дисертацията и отразяват различни аспекти на изследванията.

Освен публикациите д-р Красимир Тодоров представя и доказателства за 14 цитирания в 7 академични творби.

11. **Приноси.** Приемам предявените от доц. д-р Красимир Тодоров приноси. Те могат да бъдат класифицирани така:

Приноси:

1. Много подробно и критично е анализиран богатият теоретичен фундамент, върху който се развива оперативният мениджмънт. Теориите за ролята на пазара и ресурсите са разгледани през призмата на оперативния мениджмънт. Теорията за границата на ефикасност от гледна точка на концепцията за размяна посредством съответните структурните и инфраструктурни решения е анализирана много добре. Дефиниран е оперативният модел и неговото приложение от гледна точка на бизнес модела.
2. Изследвани са повечето теоретични модели за описание на оперативната стратегия и съпоставянето им с тези на корпоративната и бизнес стратегията. Критичният анализ на

специализираната научна литература за същността на операциите през призмата на процеса на трансформация на входящите ресурси в изходящи блага се вижда в целия труд. Извеждат се оригинални доказателства за тяхното особеното място и специфично значение. По оригинален начин са представени приложните подходи на оперативния мениджмънт от гледна точка на основните и допълнителни конкурентни цели.

3. Авторът е анализирал по оригинален начин различните гледни точки за ролята и мястото на оперативната стратегия в рамките на стратегическата йерархия, като се е стигнало до много интересни изводи. Дефинирани са отделните елементи от формулирания от автора новаторски модел на стратегическа йерархия. Представена е теоретичната рамка на новаторския стратегически модел за достигане на устойчиво конкурентно предимство.
4. Представен е нов стратегически модел за достигане на устойчиво конкурентно предимство. Доказва се, че оценките и изводите удовлетворяват всички критерии за една „добра“ теория. Авторът анализира прилагайки различни инструменти за финансов анализ – моделът на Дюпон, анализ на оборотния капитал на основа на консолидираните финансови отчети на пет глобални автомобилни корпорации в рамките на 15 годишен период. Доказва се категоричната теза на автора, че концептуалния модел на стратегическа йерархия може да създаде устойчиво конкурентно предимство.

Представените приноси са научни резултати на автора.

12. **Не намирам** данни за плагиатство. Критичните анализи на автора с позоваване на релевантни публикации са направени по начин, който свидетелства за лична работа.

III. Въпроси и препоръки за бъдещо усъвършенстване

Към представения дисертационен труд нямам съществени въпроси. Ясно ми е, че самият процес на написване е сложен и дълъг във времето и не могат да се изискват, например, повече публикации от последните години освен разгледаните четири от 2017 и 2018 г.

За бъдещата работа на автора бих препоръчал провеждане на изследвания за изясняване в каква степен масовата роботизация и навлизане на изкуствен интелект ще се отразят на оперативната стратегия в бизнесите, които най-активно ще бъдат засегнати от промените. Въвеждането на изкуствен интелект може да доведе до намаляване на стратегическите равнища в

организацията с отражение в начина, по който планираме, координираме, осъществяваме и контролираме съответните процеси в съответния бизнес.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **отговаря** на високите изисквания за съчетаване на теория, практически изследвания и произтичащи от това изводи за присъждане на научната степен доктор на науките. Той съдържа както теоретични обобщения, така и решения на големи научно-приложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.

Давам положителна оценка на дисертационния труд на доц. д-р Красимир Тодоров, кандидатстващ за научната степен „Доктор на науките“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси“ и ще гласувам за присъждането на тази степен на д-р Тодоров.

14 януари 2021 г.

проф. д-р Веселин Благоев